

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – mart/ožujak 2020. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	4
<i>Maloprodaja.....</i>	5
<i>Transport.....</i>	6
<i>Tržište rada.....</i>	7
2. Javne finansije.....	9
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda .....</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	14
<i>Monetarni sektor.....</i>	15
<i>Bankarski sektor.....</i>	16
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	18
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	19
5. Strana direktna ulaganja.....	22

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

U vrijeme pripreme ovog izvještaja podaci nacionalnih računa za K1 2020 godine u Bosni i Hercegovini nisu bili raspoloživi za upotrebu što je u određenoj mjeri umanjilo mogućnost preciznije analize ekonomskih kretanja u zemlji. No, unatoč tome na osnovu kratkoročnih ekonomskih pokazatelja u zemlji i inostranstvu procijenjuje se da je tokom posmatranog perioda došlo do slabljenja ekonomske aktivnosti u odnosu na isti period prethodne godine. Naime, ako se ima u vidu da vanjsko okruženje predstavlja veoma važnu strukturalnu odrednicu ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, vrijedi istaći da je prema podacima EUROSTAT-a u zemljama EU27 registrirano smanjenje ekonomskog rasta od 2,7% u odnosu na K1 prethodne godine.¹ Ovaj pad ekonomske aktivnosti predstavlja najznačajnije smanjenje BDP-a u zemljama EU još od izbijanja globalne finansijske krize iz 2009. godine i posljedica je izbijanja globalne pandemije virusa Covid-19 koja je zvanično proglašena 11.03.2020. godine. Ova globalna pandemija će nesumnjivo imati i daleko negativnije posljedice po svjetsku privredu što potvrđuju i preliminarne projekcije IMF-a prema kojima se u 2020. godini projicira globalni ekonomski pad od 3%, dok očekivani pad BDP-a u zemljama EU27 iznosi 7,5%.² Pad ekonomske aktivnosti u svijetu imat će izrazito nepovoljan utjecaj na ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovin obzirom da ista u velikoj mjeri ovise o kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju a naročito u zemljama EU. Tako se u 2020 godini u Bosni i Hercegovini očekuje slabljenje proizvodnje, potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene što bi u konačnici dovelo značajne ekonomske kontrakcije odnosno pada BDP-a. U nedostatku zvaničnih podataka iz nacionalnih računa o kretanju BDP-a, a na bazi određenih kratkoročnih statsitičkih pokazatelja za K1 2020. godine može se zaključiti da je negativan utjecaj širenja pandemije Covid-19 na ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini itekako vidljiv. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za K1-2020. godine u Bosni i Hercegovini je zabilježen pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se pak industrijska proizvodnja posmatra samo na mjesečnom nivou (mart 2020/mart 2019) pad fizičkog obima proizvodnje je iznosio je skoro 10%. Ključni razlog ovog pada fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavljalo je smanjenje proizvodnje u

¹ EUROSTAT, News Release, „Preliminary flash estimate for the first quarter 2020“, 74/2020 – 30 April 2020.

² IMF, World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown

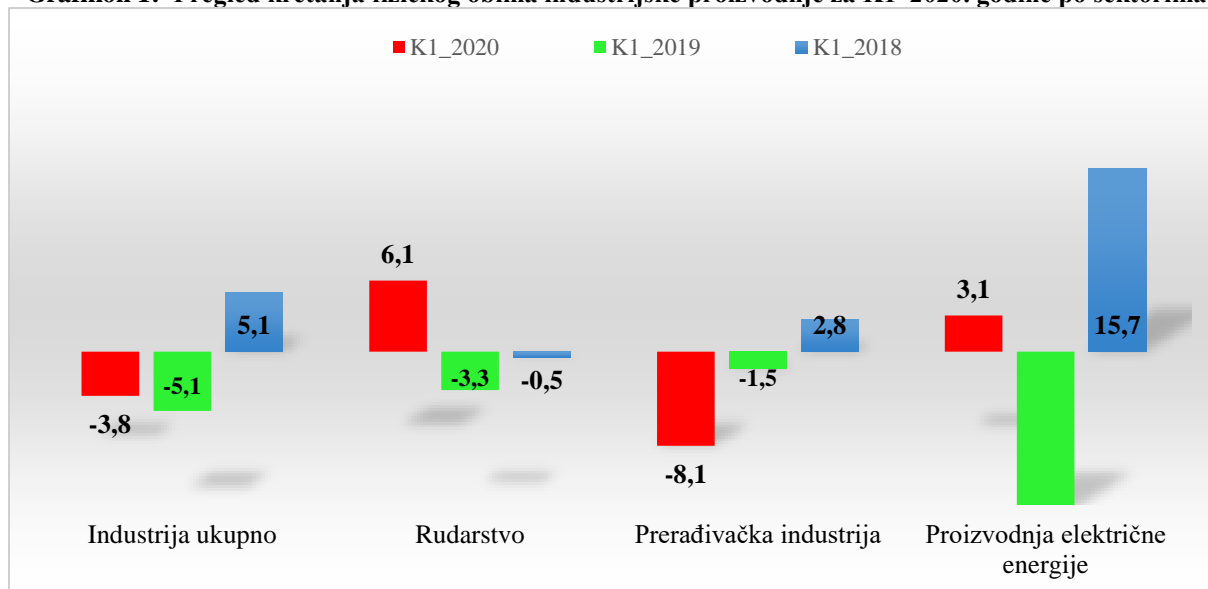
okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije, dok su sektori rudarstava i proizvodnju električne energije ostvarili povećanje proizvodnje i u određenoj mjeri ublažili pad ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Ovo slabljenje ukupne proizvodnje u kombinaciji sa efektom slabljenja izvozne tražnje na glavnim izvoznim tržištima doveli su smanjenja ukupne robne razmjene u 2020. godine od preko 6%. Tako je prema podacima BHAS-a u K1 2020 godini u Bosni i Hercegovini registriran pad izvoza roba od 5,2% uz istovremeno smanjenje uvoza roba od 7,2%, što je djelimično popravilo trgovinski bilans. Vrijedi također istaći, da su pravi efekti pandemije Covid-19 dosta vidljiviji u okviru statističkih podataka za mjesec mart kada su se puni efekti globalne pandemije u punoj mjeri proširili i na Bosnu i Hercegovinu. Tako je u martu 2020. godine došlo i do pada realnog prometa u maloprodaji od oko 7,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je uvoz roba široke potrošnje stagnirao. S druge strane, podaci iz domena javnih finansija također ukazuju na postepeno slabljenje ekonomske aktivnosti u zemlji. Naime, u K1 2020. godine ukupni javni prihodi su smanjeni za oko 0,8% što je u najvećoj mjeri posljedica pada prihoda od direktnih poreza. S druge strane, prihodi od indirektnih poreza zabilježili su slodan rast na kvartalnom nivou od oko 4,4%, međutim ako se posmatraju na mjesečnom nivou može se primetiti da je došlo promjene trenda. Prema raspoloživim podacima neto prihodi po osnovu PDV-a nakon porasta u januaru i februaru, u martu mjesecu zabilježili su pad od 2,4% u odnosu na isti period prethodne godine što može biti veoma indikativan podatak kada je u pitanju kretanje privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini. Raspoloživost kratkoričnih podataka o kretanju investicija u Bosni i Hercegovini je na vrlo niskom nivou što u velikoj mjeri umanjuje mogućnost precizne analize kretanja istih u K1 2020. godine. Međutim, usporavanje ukupnih kreditnih plasmana pri čemu je stopa rasta kredita nefinasijskim preduzećima prepolovljena i iznosi 1,6% u K1 202. godine, kao i pad uvoza kapitalnih proizvoda od 8,6% ukazuju na slabljenje investicija u Bosni i Hercegovini na početku 2020. godine.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini ukazuju na nastavak, ako ne i intenziviranje negativnog trenda iz prethodne godine usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za K1 2020. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isti period prethod godine, dok je pad u martu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio skoro 10%³. Ako se kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje posmatra po sektorima vidljivo je da pad proizvodnje posljedica smanjenja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od 8,1% u odnosu na K1 2019. godine, dok je pad u martu mjesecu iznosio čak 16,1%. Ovaj pad proizvodnje je prilično razumljiv ako se ima u vidu struktura prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koja je prilično izvozno orijentisana i našla se na direktnom udaru usljed širenja pandemije Covid-19. Tako su najznačajnija smanjenja proizvodnje registrirana u okviru izvozno orijentiranih grana gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Prema podacima BHAS-a za K1 2020. godine registrirane stope kretanja proizvodnje po granama su iznosile: bazni metali -33,4%, namještaj -22,2%, auto-dijelovi oko -20%, koks i naftni derivati -15,3%, mašine i uređaji -10%, hemijski proizvodi -9,3%, odjeća i obuća oko -10%. S druge strane, u okviru sektora rudarstvo i proizvodnja električne energije čija kretanja su determinisana domaćom tražnjom registrirana su povećanja proizvodnje od 6,1% odnosno 3,1%. Ova povećanja proizvodnje u određenoj mjeri su ublažile pad ukupnog obima fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za K1-2020. godinu prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za K1 2020. godine po sektorima

Izvor: BHAS

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za mart 2019. godine-prethodni podaci“, 20.04.2020. godine.

Maloprodaja

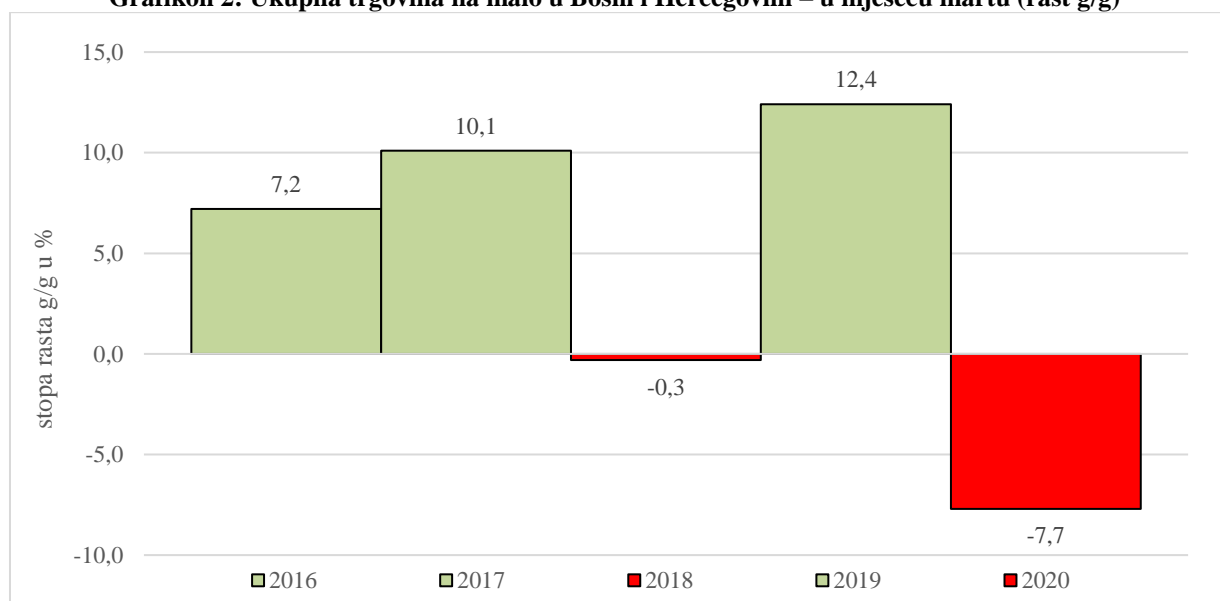
Zvanični podaci ukupne trgovine na malo u Bosni i Hercegovini za mart 2020. godine ukazuju na realni pad prometa od 7,7% (g/g)⁴. Skoro konstantan mjesečni rast trgovine u maloprodaji je, usljed aktuelne pandemije virusa Covid-2019 i zatvorenih maloprodajnih objekata, doživio znatan pad u većini kategorija.

Svakako da je najveći doprinos ovom padu došao zbog smanjenog prometa u kategoriji trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) od 26,1%. Pored ovoga pada zabilježen je i manji promet kod trgovina na malo (osim trgovine motornim gorivima u s.p.) od 2,2%.

U okviru trgovine na malo (osim trgovine motornim gorivima u s.p.) kategorija trgovina hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. je zabilježen pad od 13,3% dok je nasuprot tome trgovina hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicima zabilježila rast od 13,4%.

U okviru trgovine neprehrambenim proizvodima, u mjesecu martu 2020.godine došlo do pada u većini kategorija pa je tako u trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. ostvaren manji promet za 29%, trgovini na malo informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. za 12,1%, trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. za 34,7%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. za 8,5%, te do pada u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica za 11,7%.

Grafikon 2: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu martu (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod komponenti trgovine na malo ostalom opremom za domaćinstva u s.p. došlo je do pada prometa u trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. od 37,6%, prometu na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 37%, prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. za 42,3% te kod trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. gdje je došlo do pada prometa od 20,4%.

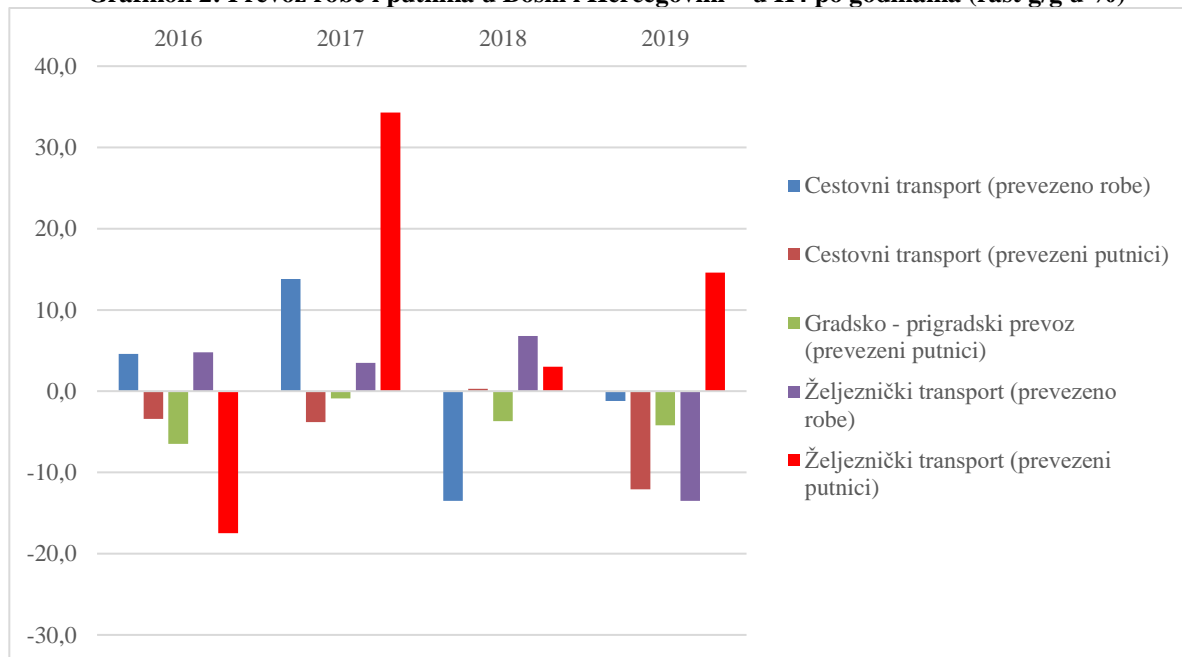
Jedina kategorija koja je ostvarila pozitivnu stopu rasta je promet u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. gdje je zabilježen porast od 18,6%.

⁴ Izvor podataka: BHAS

Transport

Prema podacima BHAS-a za K4 2019. godine došlo je do smanjenja cestovnog prevoza roba od 1,2%¹ u odnosu na isti period prošle godine. U isto vrijeme broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu je zabilježio značajan pad od 12,1%. Prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu je nastavio opadati pa je tako i u K4 2019. godine smanjen za 4,2%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju vidljivo je da je opseg prevezene robe u K4 2019. godine smanjen za 13,5% (g/g) dok je nasuprot tome nastavljen rast broja prevezenih putnika za 14,6%.

Grafikon 2: Prevoz robe i putnika u Bosni i Hercegovini – u K4 po godinama (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

U okviru djelatnosti prometa i skladištenja je zabilježen neznatan nominalan rast od 0,2% u K4 2019. godine. U oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti ostvareni rast iznosio je 7,2% dok je kod skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu zabilježena stopa rasta iznosila 9,9%.

U oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta u K4 2019. godine ostvaren je pad od 2,9%.

Tržište rada

Prema podacima BHAS-a broj zaposlenih lica u Bosni Hercegovini u februaru 2020. godine iznosio je 832,2 hiljada i u odnosu na isti mjesec prethodne godine uvećan je za 2,8%.⁵ Podatak o broju zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini za mart 2020. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na februar 2020. godine. Najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica prema područjima djelatnosti u februaru 2020. godine bio je u djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (0,7 p.p.) sa stopom rasta od 4% g/g. Pored trgovine, značajan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je i u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (0,5 p.p.) sa

⁵ Privremeni podatak. Na osnovi polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2019, početkom decembra 2019. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim osobama, dobivenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2019. konačni, a za ostale mjesece 2019. i 2020. godine privremeni. Izvor: BHAS.

stopom rasta od 9,6% g/g. Djelatnost koja pored trgovine zapošljava najviše lica u Bosni i Hercegovini, prerađivačka industrija, takođe je imala doprinos rastu broja zaposlenih lica (0,3 p.p.) sa stopom rasta od 1,5% g/g. U oblasti građevinarstva rast broja zaposlenih lica od 6,4% g/g takođe je imao doprinos rastu broja zaposlenih lica (0,3 p.p.).

Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u martu 2020. godine nastavio se smanjivati i iznosio je 398,5 hiljada. U odnosu na isti mjesec prethodne godine broj nezaposlenih lica je manji za 5,9%. Prema podacima⁶ Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, u martu je brisano ukupno 15.996 lica sa evidencija službi zapošljavanja. Od ovog broja zaposleno je 10.299 lica. Istovremeno je za 8.565 lica prestao radni odnos. Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u februaru 2020. godine je iznosila 32,6% i smanjena je u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine.⁷

Tabela 1: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Mjesec	Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti mjesec prethodne godine)	Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti mjesec prethodne godine)
01-2019	813,683	2.9%	433,438	-8.9%
02-2019	809,632	2.3%	430,053	-9.1%
03-2019	812,524	2.3%	423,419	-9.2%
04-2019	822,516	3.1%	413,826	-9.7%
05-2019	824,875	2.6%	406,685	-9.6%
06-2019	826,183	2.3%	405,476	-9.5%
07-2019	826,851	2.4%	407,109	-9.6%
08-2019	821,971	2.4%	406,848	-9.3%
09-2019	827,304	2.1%	403,355	-8.7%
10-2019	830,506	3.0%	401,342	-8.3%
11-2019	831,126	2.9%	401,359	-7.8%
12-2019	830,383	2.7%	401,846	-7.7%
01-2020	833,909	2.5%	406,167	-6.3%
02-2020	832,200	2.8%	402,888	-6.3%
03-2020	-	-	398,504	-5.9%

Izvor: BHAS, Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

U februaru 2020. godine prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini iznosila je 941 KM i nominalno je veća za 5,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Podatak o prosječnoj neto plati za mart 2020. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na februar 2020. godine. Najveća prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini u februaru 2020. godine bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.526 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (623 KM). Posmatrajući nominalni rast neto plata po djelatnostima najveće stope rasta neto plate su bile u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (10,1% g/g), građevinarstvu (8,8%), umjetnosti, zabave i rekreacije (7,9% g/g). S druge strane, prosječne neto plate u pojedinim djelatnostima su imale sporiji⁸ rast što je uticalo na prosječnu stopu rasta neto plate u Bosni i Hercegovini.

⁶ Izvor: Pregled stanja tržišta rada na dan 31. marta 2020. godine.

⁷ Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine. Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na februar 2020. godine jer podaci o broju zaposlenih lica za mart 2020. godine nisu objavljeni u periodu izrade Informacije.

⁸ Skroman nominalni rast neto plate je zabilježen u području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (0,6% g/g), finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1,4% g/g), vađenja ruda i kamena (1,5% g/g), proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacija (1,9% g/g) što je uticalo na rast prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini.

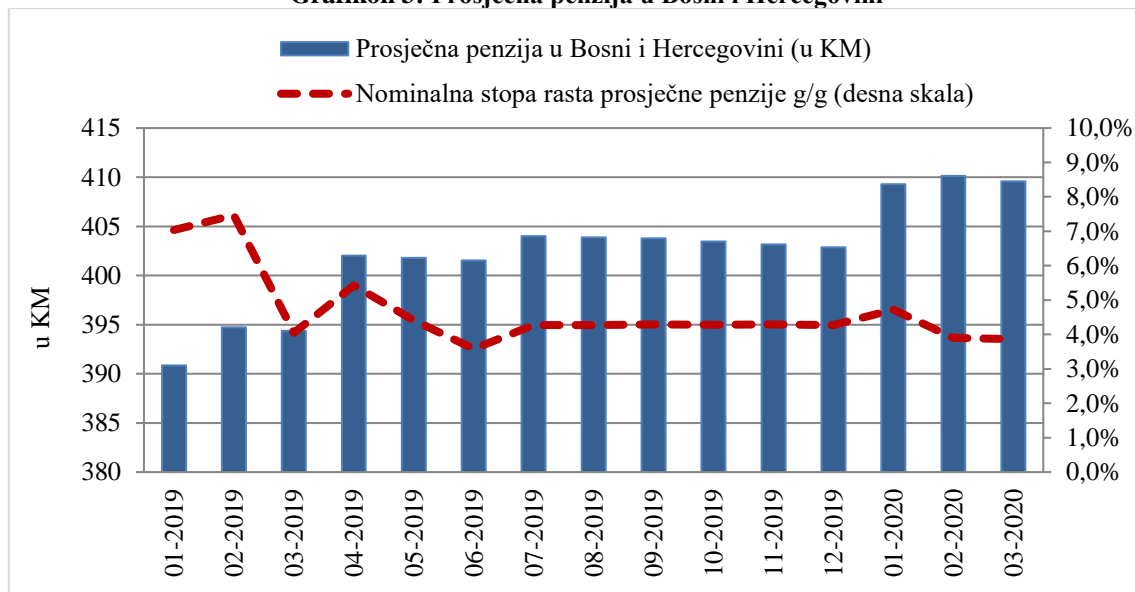
Tabela 2: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini i stope rasta u odnosu na isti mjesec prethodne godine

	Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini (u KM)	Nominalna stopa rasta prosječne neto plate (g/g)
01-2019	913	5,0%
02-2019	895	5,4%
03-2019	907	4,4%
04-2019	916	6,2%
05-2019	926	5,1%
06-2019	910	4,4%
07-2019	932	6,1%
08-2019	925	4,2%
09-2019	916	4,5%
10-2019	932	4,2%
11-2019	928	3,2%
12-2019	951	5,0%
01-2020	945	3,5%
02-2020	941	5,1%

Izvor: BHAS

U martu 2020. godine prosječna penzija u Bosni i Hercegovini iznosila je 410⁹ KM i nominalno je veća za 3,9% u odnosu na isti mjesec 2019. godine. Najniža penzija u martu 2020. godine u oba entiteta nije se mijenjala i u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila je 371,8 KM, dok je u Republici Srpskoj iznosila 201,8 KM za penzijski staž do 15. godina. Ukupan broj penzionera u Bosni i Hercegovini u martu 2020. godine iznosio je 689,4¹⁰ hiljada i u odnosu na isti mjesec prethodne godine uvećan je za 1,8%.

Grafikon 3: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

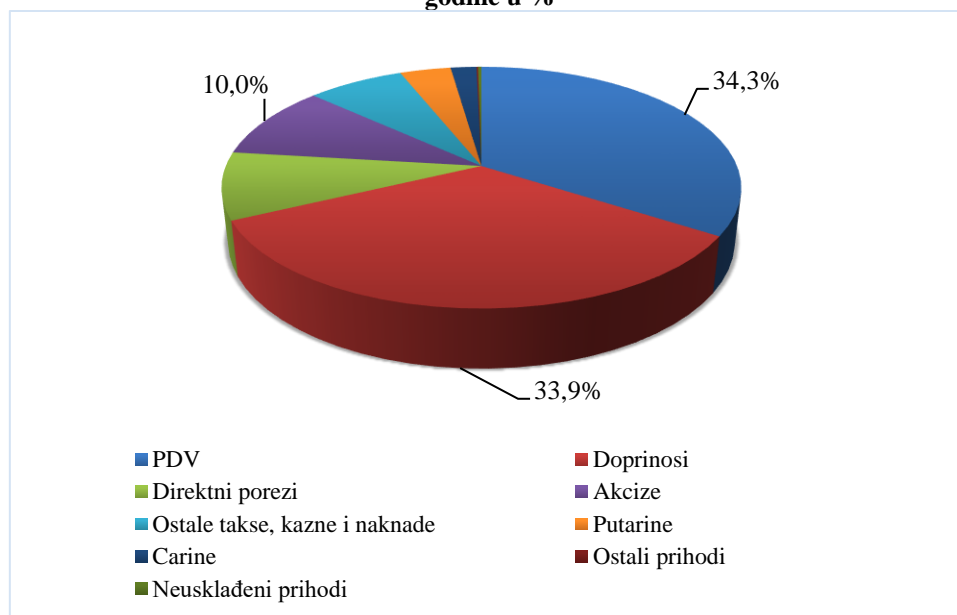
⁹ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

¹⁰ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

2. Javne finansije

U periodu januar-mart 2020. godine, u Bosni i Hercegovini ukupno je prikupljeno oko 3,8 milijardi KM javnih prihoda, po osnovu indirektnih i direktnih poreza, socijalnih doprinosa, taksi, kazni i naknada. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, javni prihodi manji su za oko 31,7 milion KM, odnosno za 0,8%. Udio indirektnih poreza, kao i prihoda prikupljenih u entitetskim poreskim upravama je ujednačen (50%). Udio svih kategorija javnih prihoda, sa ekcentrom na najveće prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 4: Udio pojedinih kategorija prihoda u ukupnim javnim prihodima u periodu januar-mart 2020. godine u %

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine i entitetske poreske uprave

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Naplaćeni prihodi. Za prva tri mjeseca 2020. godine, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO) ukupno je naplatila oko 1,9 milijardi KM bruto prihoda od indirektnih poreza i ostalih prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, bruto prihodi veći su za oko 3,2%. Tokom istog perioda, povrati sa Jedinствenog računa UIO (u daljem tekstu JR UIO), bilježe negativnu stopu rasta, što se direktno odrazilo na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza. Neto prihodi od indirektnih poreza su zabilježili rast od 4,4% g/g i time dostigli iznos od oko 1,5 milijardi KM.

Najznačajniji doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza dali su neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu PDV) od 3,0 p.p. i akciza od 1,6 p.p. Tokom istog perioda, neto prihodi od putarina (0,4 p.p.) i carina su imali neutralan doprinos, dok su neusklađeni prihodi negativno doprinijeli rastu navedenih prihoda sa 0,6 p.p.

Tabela 3: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2020	jan-mar 2019	jan-mar 2020	jan 2020	feb 2020	mar 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,2	3,2	-1,8	8,2	3,7
Povrati	17,4	7,0	-1,6	-7,4	-0,5	3,4
Neto prihodi - prikupljeno	82,6	7,2	4,4	-0,5	10,1	3,8
PDV	55,2	6,1	5,0	7,2	10,8	-2,4
Carine	3,7	7,1	-0,3	2,0	9,3	-10,3
Akcize	18,2	4,0	6,7	-14,6	14,1	25,8
Putarine	7,4	21,8	3,5	-1,8	6,1	6,1

<i>Ostali prihodi</i>	0,2	2,9	-6,3	3,6	1,1	-18,7
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,9	42,6	-56,4	-24,0	-42,6	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	6,9	3,8	-1,2	8,4	4,5
Minimalne rezerve	18,0	3,9	-3,6	-6,9	-4,1	0,2
Budžeti	82,0	7,6	5,6	0,3	11,4	5,6
Servisiranje vanjskog duga	7,1	-10,5	-20,1	-26,7	38,1	-42,8
<i>Federacija Bosne i Hercegovine</i>	4,7	-12,7	-14,9	-24,7	46,9	-40,0
<i>Republika Srpska</i>	2,4	-8,5	-29,9	-29,9	21,1	-51,0
<i>Brčko Distrikt</i>	0,0	54,1	8,9	-100,0	333,2	2,5
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	74,9	10,9	9,3	2,4	8,6	17,8
<i>Institucije Bosne i Hercegovine</i>	9,7	-1,6	0,8	-0,8	-0,8	4,0
<i>Federacija Bosne i Hercegovine</i>	41,5	13,0	9,6	2,6	9,1	18,2
<i>Republika Srpska</i>	21,2	14,9	13,4	4,0	11,8	26,2
<i>Brčko Distrikt</i>	2,5	4,0	6,1	0,1	12,1	6,7

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Tokom posmatranog perioda tekuće godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 1,3 milijarde KM, što je za 3,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Ranije spomenuto smanjenje povrata sa JR UIO rezultiralo je rastom neto prihoda od PDV-a od 5,0 g/g, jer se najveći dio ovih novčanih sredstava i odnosi na povrate po osnovu PDV-a. Na kraju posmatranog perioda, neto prihodi po osnovu PDV-a su iznosili oko 952 miliona KM.

U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba sa iznosom od oko 728 miliona KM, a koji su manji u odnosu na isti period prethodne godine za 1,2%.

Naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba i usluga, u istom periodu 2020. godine je iznosio oko 549 miliona KM čime je ostvario rast od 9,9% g/g.

Tokom marta mjeseca, i bruto prihodi ali i neto prihodi po osnovu PDV-a, su ostvarili negativne stope rasta. Smanjenje navedenih prihoda je iznosilo 0,8% g/g, odnosno 2,4% g/g.

Akcize. Za prva tri mjeseca tekuće godine, neto prihodi od akciza su iznosili oko 370 miliona KM čime su ostvarili rast od 6,7% g/g. Rast prihoda od akciza je ostvaren zahvaljujući rastu prihoda od akciza na uvozne proizvode, koji tokom posmatranog perioda bilježe povećanje od oko 16,2% g/g, a u ukupnim приходima od akciza učestvuju sa 93,6%. Prihodi od akciza na domaće proizvode, u istom periodu bilježe smanjenje od preko 50% g/g.

Naplaćeni prihodi od akciza na uvozne proizvode za prva tri mjeseca 2020. godine, su iznosili oko 348 miliona KM. Posmatrajući uvozne akcize po vrstama značajan rast prihoda bilježimo kod akciza na duvanske prerađevine koji su veći za 15,8% g/g. Takođe, značajniji rast prihoda zabilježen je i kod akciza na naftu i naftne derivate koji su veći za 17,5% g/g odnosno. Svi ostali prihodi, osim prihoda od akciza na uvozna bezalkoholna pića bilježe pozitivne stope rasta.

Naplaćeni prihodi od akciza na domaće proizvode u prva tri mjeseca 2020. godine su iznosili oko 25 miliona KM. Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda, bilježimo kod akciza na domaću naftu i naftne derivate, koji su manji za skoro 100,0% g/g. Takođe, značajan pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (36,9% g/g). Jedina kategorija akciznih domaćih proizvoda, čiji prihodi bilježe povećanje jesu domaća alkoholna pića i vino.

Tokom marta mjeseca posmatrane godine, neto prihodi od akciza su ostavili rast, gdje su prihodi od akciza na uvozne proizvode rasli stopom od 31% g/g, dok su prihodi od akciza na domaće proizvode smanjeni za oko 21% g/g.

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina tokom posmatranog perioda 2020. godine iznosili su oko 142 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine isti su veći za oko 3,5% g/g. Rast prihoda od putarina rezultat je rasta prihoda od putarina za izgradnju puteva iz cijene uvozne nafte i naftnih derivata.

Carine. Naplaćeni prihodi od carinskih dažbina, tokom posmatranog perioda, su iznosili oko 70 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine neznatno su smanjeni (0,3% g/g).

Raspoređeni prihodi. Ukupno prihodi raspoloživi za raspodjelu su iznosili oko 1,9 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 92,3 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 337,2 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 182,4 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 1,3 milijardi KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima¹¹. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 817,1 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 94,3 miliona KM), Republici Srpskoj oko 409,3 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 47,8 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 45,1 miliona KM (3,5 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su manja za 20,1%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga veća za 9,3%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Entitetske poreske uprave su u periodu januar-mart 2020. godine, ukupno prikupile oko 1,9 milijardi KM javnih prihoda, iz svojih nadležnosti. Navedeni prihodi su u poređenju sa istim periodom prethodne godine, ostvarili smanjenje od 4,6%. Tokom posmatranog perioda, jedino prihodi po osnovu socijalnih doprinosa bilježe pozitivnu stopu rasta, iako je ista manja u poređenju sa prethodno posmatranim periodima. U naplati prihoda entitetskih poreskih uprava, tokom posmatranog perioda, već se mogu vidjeti posljedice uzrokovane pandemijom virusa Covid-19. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar-mart

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Direktni porezi	284,8	221,1	-22,4	143,6	117,3	-18,3	428,4	338,4	-21,0
Porez na dohodak	121,9	106,3	-12,8	49,6	47,3	-4,5	171,5	153,6	-10,4
Porez na dobit	110,1	82,8	-24,8	88,1	64,4	-26,9	198,2	147,2	-25,7
Porezi građana	52,5	31,9	-39,3	6,0	5,6	-6,8	58,5	37,4	-36,0
Ostali porezi	0,3	0,2	-40,4	0,0	0,0	-	0,3	0,2	-40,4
Takse, kazne i naknade	194,1	169,4	-12,7	106,2	98,7	-7,1	300,3	268,2	-10,7
Doprinosi	868,1	889,3	2,4	371,7	382,4	2,9	1.239,8	1.271,6	2,6
PIO	487,9	496,5	1,8	210,7	217,8	3,4	698,6	714,3	2,2
Zdravstvo	340,3	351,7	3,3	133,2	138,0	3,6	473,5	489,8	3,4
Nezaposleni	39,8	41,4	3,1	8,7	6,8	-21,9	48,5	47,9	-1,4
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	17,8	18,3	2,5	17,8	18,3	2,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,3	1,5	10,1	1,3	1,5	10,1
Ostali prihodi	1,6	1,1	-30,5	0,3	0,4	22,5	1,9	1,4	-22,0
UKUPNO	1.348,5	1.280,9	-5,0	621,9	598,8	-3,7	1.970,4	1.879,7	-4,6

Izvor: entitetske poreske uprave

Ako se isti prihodi posmatraju u toku marta mjeseca, uočava se da su isti smanjeni za 14,4% g/g. Smanjenje posmatrano na nivou entitetskih poreskih uprava je ujednačeno: u Federaciji Bosne i Hercegovine 14,6% g/g, a u Republici Srpskoj 14% g/g.

¹¹ Odlukom Upravnog odbora UIO Bosne i Hercegovine, broj: 02-17-35/17, utvrđeni su privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa JR za period april-juni 2017. godine, i isti su se primjenjivali i u februaru 2020. godine, a iznose: Federacija Bosna i Hercegovina 64,26%, Republika Srpska 32,19% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 3,55%.

Socijalni doprinosi. Prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su najveća i najznačajnija kategorija prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava. Ukupni prihodi po osnovu doprinosa, za prva tri mjeseca 2020. godine, su iznosili oko 1,3 milijarde KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ostvarili su povećanje od svega 2,6%. Sve kategorije prihoda od doprinosa bilježe pozitivne stope rasta, osim prihoda od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti. Ali, smanjenje ove kategorije prihoda je rezultat izmjene stope doprinosa početkom godine.

Prihodi od doprinosa, posmatrani samo u martu mjesecu, su ostvarili negativnu stopu, posmatrani u poređenju sa istim mjesecom 2019. godine.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza nastavljaju sa negativnom stopom rasta, koja je na kraju posmatranog perioda dostigla dvocifreni iznos. Za prva tri mjeseca 2020. godine, po osnovu direktnih poreza ukupno je naplaćeno oko 338,4 miliona KM, što je za 21,0% g/g. Usljed umanjenih ili obustavljenih poslovnih aktivnosti, prihodi od poreza na dobit su manji za oko 25,7% g/g. Na smanjenje poreza na dobit u najvećoj mjeri uticali su smanjenje prihoda od poreza na dobit pravnih lica u oblasti priređivanja igara na sreću, elektroprivrede i mikrokreditnih organizacija. Što se tiče poreza na dohodak, najveći uticaj na smanjenje su imali prihodi od poreza na obavljanje samostalne i nesamostalne djelatnosti, kapitalne dobitke. Takođe, iako je udio ove kategorije mali, i prihodi od poreza na nepokretnosti i imovinu (porezi građana) bilježe značajno smanjenje.

Tokom marta mjeseca, ukoliko se posmatraju pojedinačne kategorije prihoda od direktnih poreza, najveće smanjenje uočava se kod prihoda od poreza na dobit koje je iznosilo oko 46,6% g/g. Treba istaći i prihode od poreza na nepokretnosti i imovinu čije smanjenje je iznosilo oko 58,2% u poređenju sa martom mjesecom prethodne godine. U toku istog mjeseca, smanjenje prihoda od poreza na dohodak je iznosilo oko 15,0% g/g.

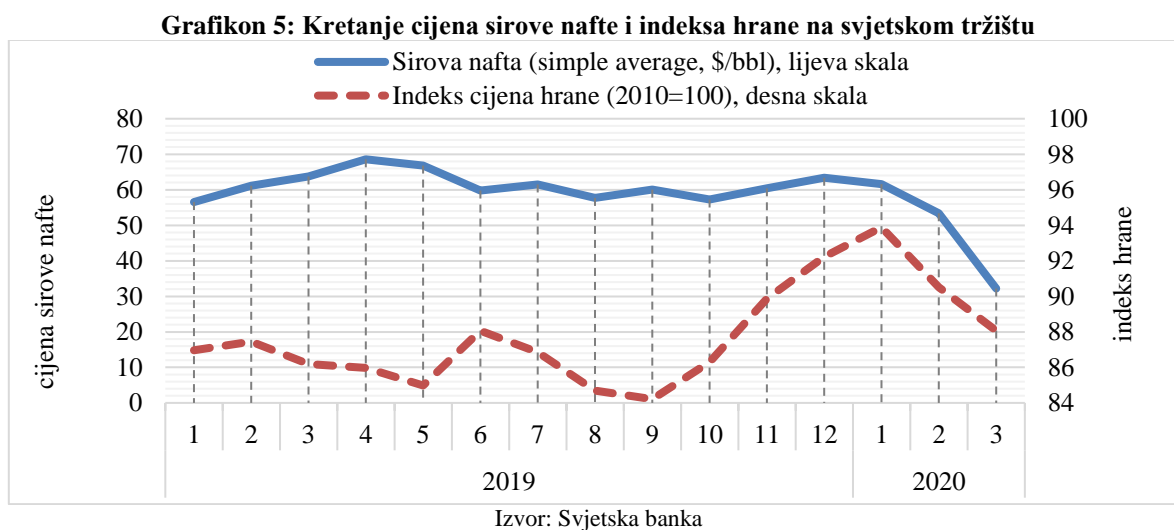
Takse, kazne i naknade. Po osnovu raznih taksi, naknada i kazni za prva tri mjeseca 2020. godine, ukupno je naplaćeno oko 268,2 miliona KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su ostvarili smanjenje od oko 10,7%. Na smanjenje prihoda u kategoriji taksi najviše su uticale smanjenje naplate raznih administrativnih taksi i komunalnih taksi.

Smanjenje ovih prihoda, u toku marta mjeseca tekuće godine je iznosilo oko 23,9% g/g.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

U martu 2020. godine zabilježena je izrazito niska cijena sirove nafte na svjetskom tržištu energenata 32,2 \$/barelu. Cijena sirove nafte u posmatranom mjesecu je niža za 39,6% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na mart 2019. godine niža za 49,5%. Indeks cijena hrane na svjetskom tržištu u martu 2020. godine takođe je nastavio da opada, ali je u odnosu na mart 2019. godine još uvijek veći za 2,2%. Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane u 2019. i 2020. godini predstavljeno je na grafikonu ispod.

Inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u EU 27 u martu 2020. godine iznosila je 1,2% g/g dok je u eurozoni iznosila 0,7%.¹² U Bosni i Hercegovini u martu 2020. godine registrovana je inflacija od 0,1%, odnosno u periodu I-III 2020/I-III 2019 je iznosila 0,4% (tabela ispod). Smanjenje cijena u odjeljcima prevoza, odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće, te ostalih dobara i usluga doprinijelo je niskoj stopi inflacije u Bosni i Hercegovini.

U odjeljku prevoza u periodu I-III 2020/I-III 2019 cijene su niže za 0,4%. Smanjenje cijena sirove nafte determinisalo je kretanje cijena u odjeljku prevoza. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića, koji ima najveći udio u ukupnom indeksu potrošačkih cijena, cijene su uvećane za 1,1% u periodu I-III 2020/I-III 2019 na šta su veliki uticaj imale cijene hrane unutar posmatranog odjeljka. Istovremeno, u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata cijene su uvećane za 0,8% g/g na čiji rast su najviše uticala cijene vodosnabdijevanja i različitih komunalnih usluga, te cijene u pododjeljku najamnina i el.energije, plina i drugih energenata. U prvom kvartalu 2020. godine najbrži rast cijena bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,5% g/g) što je rezultat harmonizacije akcizne politike u Bosni i Hercegovini sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji.¹³

Tabela 5: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

¹² Izvor: EUROSTAT.

¹³ Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,04 KM, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 121,6 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu.

Odjeljak	I 2020	II 2020	III 2020	I-III 2020
	I 2019	II 2019	III 2019	I-III 2019
00 Ukupan indeks	100.7	100.3	100.1	100.4
01 Hrana i bezalkoholna pića	101.6	100.8	101.0	101.1
02 Alkoholna pića i duvan	105.4	105.4	105.5	105.5
03 Odjeća i obuća	91.0	90.8	89.8	90.5
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101.0	100.8	100.7	100.8
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99.4	98.7	99.5	99.2
06 Zdravstvo	100.8	100.9	100.8	100.8
07 Prevoz	100.3	100.3	98.2	99.6
08 Komunikacije	100.1	100.2	100.5	100.3
09 Rekreacija i kultura	101.4	101.5	101.6	101.5
10 Obrazovanje	100.1	100.1	100.1	100.1
11 Restorani i hoteli	102.1	102.4	102.3	102.3
12 Ostala dobra i usluge	99.9	99.8	99.9	99.8

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) na kraju marta 2020. godine iznosila je 26,5 mlrd. KM i veća je za 8,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Na osnovu podataka u tabeli ispod može se zaključiti da su sve komponente M2 uvećane. Ipak, najznačajniji doprinos rastu M2 dale su komponente transakcijskog novca, odnosno prenosivi depoziti u domaćoj valuti (3,6 p.p) sa stopom rasta od 11% g/g i gotovina izvan banaka (2,8 p.p.) sa stopom rasta od 16,9% g/g. U okviru kvazi novca najveći doprinos rastu dali su ostali depoziti u domaćoj valuti (1,3 p.p) sa stopom rasta od 12% g/g i prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,1 p.p) sa stopom rasta od 11,5% g/g.

Tabela 6: Monetarni agregati u martu 2020. godine i stope rasta III 2020/III 2019

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	4.683,9	8.790,1	13.474,0	3.023,2	2.564,2	7.476,0	13.063,5	26.537,5
Stopa rasta g/g	16,9%	11,0%	13,0%	12,0%	11,5%	0,2%	4,8%	8,8%

Izvor: CBBiH

Rezervni novac (u daljem tekstu M0) na kraju marta 2020. godine uvećan je za 9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosio je oko 11 mlrd. KM. Najznačajniji doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (8,9 p.p) sa stopom rasta od 18,8% g/g. Iako su najveću stopu rasta imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (37,2%) njihov doprinos rastu M0 bio je zanemariv zbog malog udjela. Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama u martu 2020. godine iznosila je 112,8% čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora.

Tabela 7: Rezervni novac u martu 2020. godine i stope rasta III 2020/III 2019

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	5.684,0	5.172,4	186,4	11.042,7
Stopa rasta g/g	18,8%	-0,8%	37,2%	9,0%

Izvor: CBBiH

Prosječna stopa obavezne¹⁴ rezerve u martu 2020. godine iznosila je 10%, dok je implicitna¹⁵ stopa obavezne rezerve iznosila 22,1%. Na kraju marta 2020. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je 5,4 mlrd. KM i smanjen je za 0,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Na smanjenje prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH uticalo je smanjenje prosječne obavezne rezerve (-2,5% g/g), dok je višak iznad obavezne rezerve bio veći za 1,8% u odnosu na mart 2019. godine. Na taj način u strukturi prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH povećan je udio viška iznad obavezne rezerve na 54,7%, dok su prosječne obavezne rezerve smanjile svoj udio na 45,3%.

Tabela 8: Prosječne obavezne rezerve u martu 2020. godine i stope rasta III 2020/III 2019

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	24.297,4	2.429,7	5.366,2	2.936,4	10,0%	22,1%
Stopa rasta g/g	-2,5%	-2,5%	-0,2%	1,8%	-	-

Izvor: CBBiH

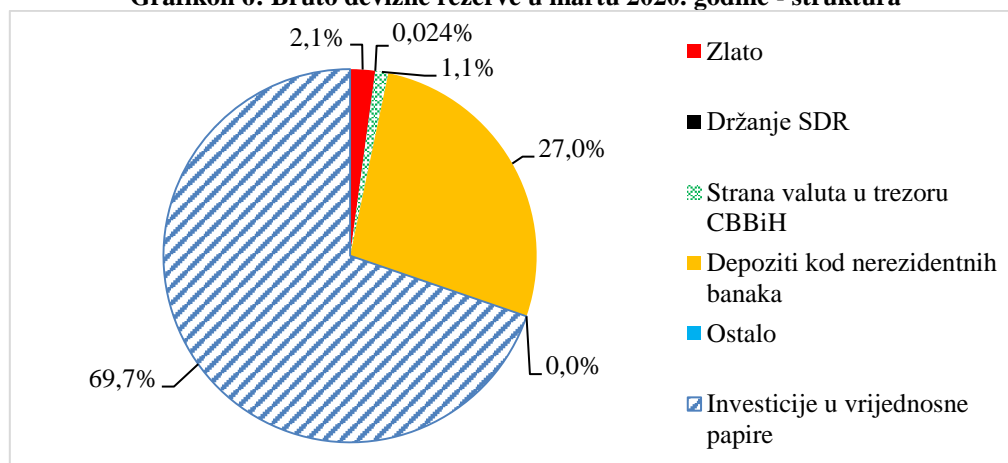
Na kraju marta 2010. godine bruto devizne rezerve uvećane su za 8,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosile su 12,5 mlrd. KM. U strukturi bruto deviznih rezervi i dalje dominiraju investicije u vrijednosne papire (69,7%) uz stopu rasta od 4,7% g/g. Zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (27%) sa stopom rasta od 25,8% g/g.

¹⁴ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹⁵ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obaveznih rezervi.

Grafikon 6: Bruto devizne rezerve u martu 2020. godine - struktura

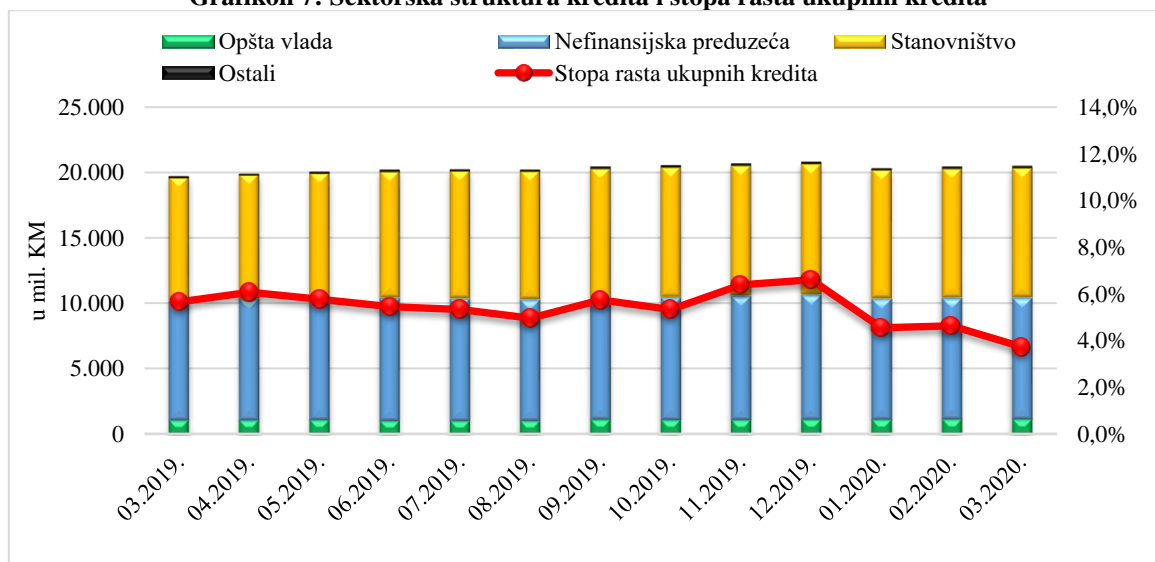

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupni plasirani krediti na kraju mjeseca marta 2020. godine su dostigli 20,49 mlrd. KM uz stopu rasta 3,7% g/g. Najveće učešće (48,3%) u ukupnim kreditima su ostvarili krediti plasirani stanovništvu sa dostignutih 9,9 mlrd. KM i stopom rasta od 5,3% g/g. Krediti plasirani nefinansijskim preduzećima su bili drugi po veličini (45,5% učešće) sa dostignutih 9,32 mlrd. KM i stopom rasta 1,6% g/g. Ova dva segmenta su zajedno na kraju mjeseca marta 2020. godine predstavljali 93,8% svih plasiranih kredita. Krediti plasirani opštoj vladi su bili treći po veličini u ukupnim kreditima (učešće od 5,4%) sa dostignutih 1,11 mlrd. KM i stopom rasta od 6,5 % g/g.

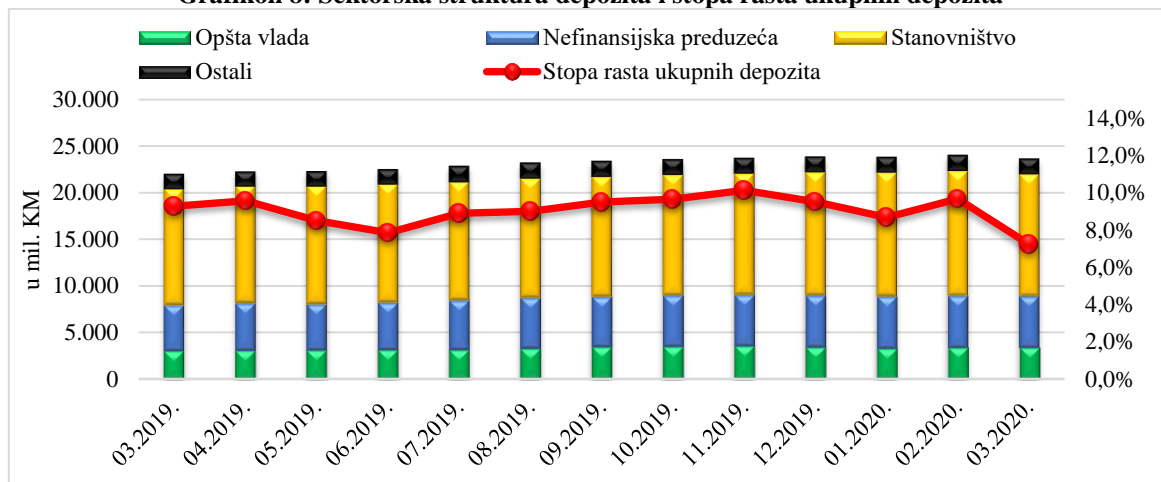
Grafikon 7: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Ukupni plasirani depoziti na kraju mjeseca marta 2020. godine su dostigli 23,61 mlrd. KM uz stopu rasta od 7,2 % g/g. Najveće učešće u ukupnim depozitima (55,5%) su ostvarili depoziti stanovništva sa dostignutih 13,1 mlrd. KM i stopom rasta od 4,7% g/g. Depoziti nefinansijskim preduzećima su bili drugi po veličini (23,4% učešća) sa dostignutih 5,53 mlrd. KM i stopom rasta 12,3% g/g. Depoziti opšte vlade su bili treći po veličini u ukupnim depozitima (14,1% učešća) sa dostignutih 3,33 mlrd. KM i stopom rasta od 12% g/g.

Grafikon 8: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

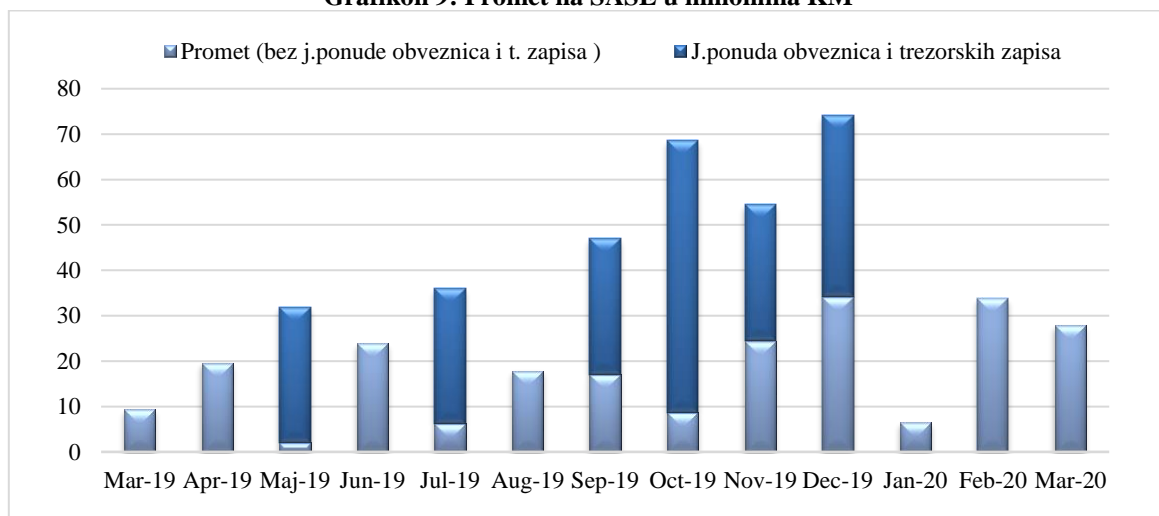

Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je na kraju mjeseca marta 2020. godine dostigao 27,9 mil. KM i bio je gotovo tri puta veći od prometa na kraju marta 2019. godine. Ovaj ostvareni promet ujedno predstavlja 51% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U mesecu martu nije bilo javne ponude obveznica i trezorskih zapisa. Ukupan promet na SASE na kraju prvog kvartala 2020. godine je dostigao 68 mil. KM uz stopu rasta od 18,6% g/g.

Grafikon 9: Promet na SASE u milionima KM

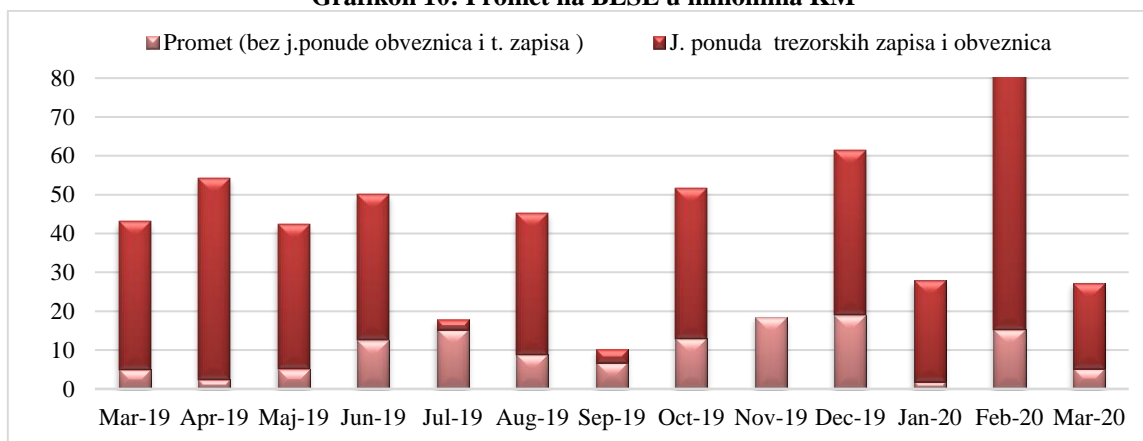

Izvor: SASE

Promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je na kraju mjeseca marta 2020. godine dostigao 27,2 mil. KM uz negativnu stopu rasta (-37% g/g). Ovaj ostvareni promet ujedno predstavlja i 49% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. Na BLSE je u mjesecu martu putem javne ponude trezorskih zapisa za emitenta prikupljeno 22 mil. KM što predstavlja 83,6% ostvarenog prometa.

Ukupan promet na BLSE u prvom kvartalu 2020. godine je dostigao 148,14 mil. KM uz stopu rasta od 22,7%. Takođe u prvom kvartalu je putem javne ponude obveznica prikupljeno 37,78 mil. KM dok je putem javne ponude trezorskih zapisa prikupljeno 87,99 mil. KM što zajedno predstavlja 84,9% ostvarenog prometa u prvom kvartalu na BLSE.

Grafikon 10: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Promet na SASE i BLSE na kraju mjeseca marta 2020. godine je dostigao 55,1 mil. KM uz stopu rasta od 5% u odnosu na ukupan prometa u istom periodu prošle godine. Putem javne ponude trezorskih zapisa na berzi je prikupljeno 22 mil. KM.

Ukupan promet u prvom kvartalu na SASE i BLSE je dostigao 216,2 mil. KM uz stopu rasta od 21,3% g/g. U ovom periodu je putem javne ponude obveznica i trezorskih zapisa za emitente (održane samo u Republici Srpskoj) prikupljeno 125,77 mil. KM, što predstavlja 58,2% ukupnog prometa.

Tabela 9: Ukupan promet (u KM) u prvom kvartalu na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
K1 2018	49.441.420	136.611.107	186.052.527
K1 2019	57.396.542	120.782.542	178.179.084
K1 2020	68.046.325	148.145.741	216.192.066

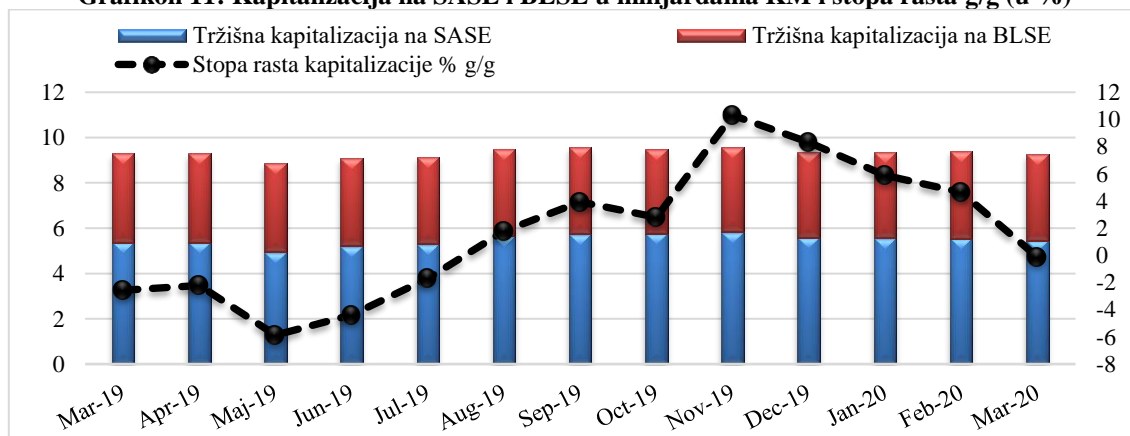
Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na SASE na kraju mjeseca marta 2020. godine je iznosila 5,45 mlrd. KM i uz stopu rasta od 1,6% g/g je ostvarila učešće 58,8% u ukupnoj kapitalizaciji.

Kapitalizacija na BLSE je u istom periodu dostigla iznos od 3,82 mlrd. KM i sa negativnom stopom rasta (-2,5% g/g) je ostvarila učešće od 41,2% u ukupnoj kapitalizaciji.

Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) na kraju mjeseca marta 2020. godine je uz negativnu stopu rasta (-0,13% g/g) dostigla iznos od 9,27 mlrd. KM.

Grafikon 11: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta g/g (u %)

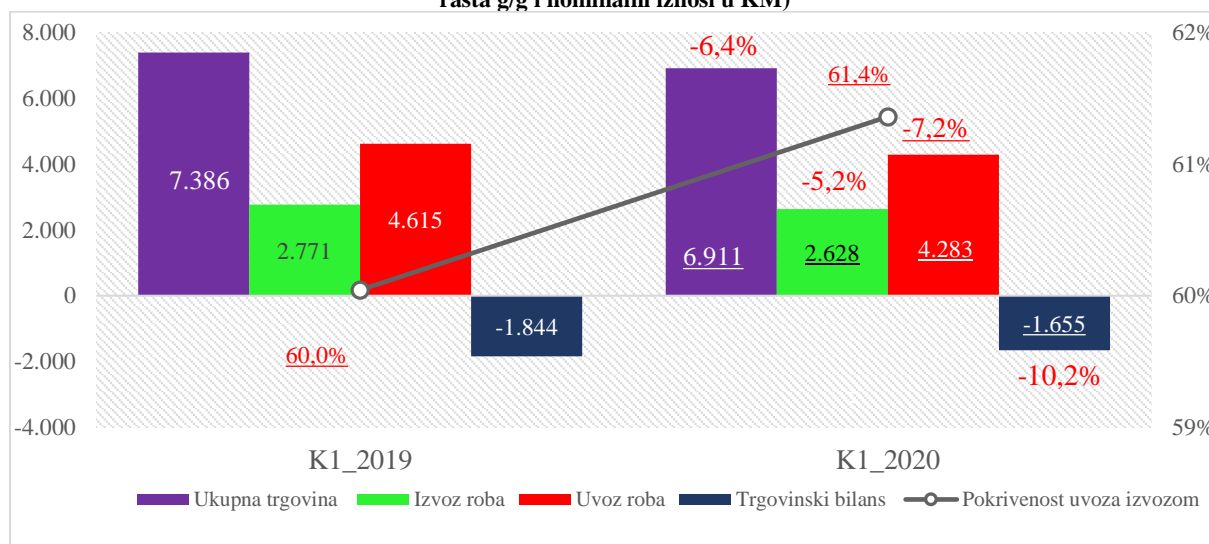
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Trend slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini iz prethodne godine dodatno je intenziviran u K1 2020. godine usljed širenja pandemije virusa Covid-19. Širenje globalne pandemije virusa veoma se odrazilo na svjetsku trgovinu pa i samim tim i na vanjskotrgovinsku razmjenu u Bosni i Hercegovini. Tako je u Bosni i Hercegovini prema podacima BHAS-a za K1 2020. godine došlo do pada ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene od 6,4%, što je posljedica pada izvoza roba od 5,2% i pada uvoza od 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, ako se podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni posmatraju na mjesečnom nivou odnosno samo za mjesec mart 2020. godine kada je pandemija u potpunosti zahvatila i Bosnu i Hercegovinu pad izvoza roba je iznosio 14,2%, dok je uvozni pad iznosio 16,5%.¹⁶ Pregled kretanja vanjskotrgovinskih indikatora u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 12. Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godinu (stope rasta g/g i nominalni iznosi u KM)

Izvor: BHAS

Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u K1 2020. godine iznosio je 2,6 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 5,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog izvoza u martu 2020. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio 14,2%. Ovaj pad robnog izvoza posljedica je slabljenja izvozne tražnje koji je uzrokovan širenjem globalne pandemije Covid-19 odnosno slabljenje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima prije svega u zemljama EU. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine u K1 2020. godine posmatra detaljnije po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja istog koja su dovela do ukupnog pada izvoza roba registrirana u okviru izvoza: baznih metala 42,5%, (-4,4 p.p), kože i srodnih proizvoda 13,8% (-1,0 p.p), koksa i naftnih derivata 30,2% (-1,0 p.p), hemijskih proizvoda 10,4% (-0,7 p.p), namještaja 7,0% (-0,6 p.p), mašina i uređaja 5,4 (-0,4 p.p) i dr. S druge strane, povećanja izvoza određenih metalnih proizvoda, električne energije i opreme nisu značajnije spriječili pad ukupnog robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine.

¹⁶ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za mart 2019. godine-prethodni podaci“, 20.04.2020. godine.

S druge strane, ako se bh. izvoz roba u K1 2020. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od 1,9 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 7,8%. U istom vremenskom periodu izvoz roba u zemlje CEFTA-e iznosio je 398 miliona KM što predstavlja smanjenje od 5,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza zabilježena prilikom izvoza u Italiju od 27,8% (-3,3 p.p), Srbiju 9,4% (-1,0 p.p), Sloveniju 4,6% (-0,5 p.p), Hrvatsku 2,8% (-0,4 p.p), Njemačku 1,5 (-0,2 p.p) i Austriju 1,5 (-0,1 p.p).

S druge strane, tokom posmatranog perioda u K1 2020.godine pored izvozne tražnje došlo je i do određenog slabljenja domaće tražnje (potrošnja i investicije) u Bosni i Hercegovini što je rezultiralo i padom robnog uvoza. Naime, prema podacima BHAS-a za K1 2020. godine uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu iznosi je 4,3 milijarde KM što predstavlja nominalno smanjenje od 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog uvoza u martu 2020. godine iznosio 16,5%. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija smanjenja uvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog uvoza registrirana su u okviru uvoza sirovog aluminijuma - 26,2% (-2,6 p.p), kamenog ugalja 33% (-1.p.p), električne energije 80% (-1,7 p.p) i motornih vozila 13,6% (-0,8 p.p). S druge strane, povećanja uvoza roba u K1 2020. godine su zabilježena u okviru uvoza farmaceutskih preparata 28,4 % (0,9 p.p), prehrambeni proizvodi 4% (0,4 p.p), određenih duhanskih i ostalih proizvoda prerađivačke industrije. Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu za K1 2020 godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima, vidljivo je da je najviše robe uvezeno iz zemalja EU u iznosu od 2,6 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 6,2%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 500 miliona KM što predstavlja smanjenje od 5,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u K1 2020. godine došlo je do smanjenja uvoza iz Rusije 29,6%, Hrvatske 12,5%, Kine 9,3%, Italije 40%, Njemačke 3,1%, Slovenije 2,8%, i Austrije od 1,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Unatoč padu robnog izvoza od 5,2%, dosta izraženiji pad robnog uvoza od 7,2% i viša osnovica rezultirali su smanjenjem robnog deficita od preko 10% u prvom kvartalu 2020. godine. Ako se struktura robnog deficita po proizvodima vidljivo je da su najznačajnije kategorije predstavljaju rafinirani naftni derivati, prehrambeni proizvodi, motorna vozila i farmaceutske preparati. Niži nivo vanjskotrgovinske robne razmjene, a posebno pad robnog uvoza rezultirali su poboljšanjem ukupne pokrivenosti uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini za 1,4 p.p koja je na kraju K1 2020. godine iznosila 61,4%. Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10. Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene po HS klasifikaciji za K1 2020. godine

Izvor i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu koda (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	K1 2019	K1 2020	2020/2019 promjena %		K1 2019	K1 2020	2020/2019 promjena %		K1 2019	K1 2020	2020/2019 promjena %		
	u ml KM	u ml KM	g/g	p-p	u ml KM	u ml KM	g/g	p-p	u ml KM	u ml KM	g/g	p-p	
UKUPNO	2771	2628	-5,2	-5,2	4615	4284	-7,2	-7,2	-1844	-1656	-10,2	-10,2	61,4%
1 ZVOTINJE I PROIZVODI PROIZVODI BIJELNOG	36	43	19,4	0,3	110	127	15,8	0,38	-74	-84	14,1	0,56	33,8%
2 PORUČKA MASTI I ULJA	41	50	21,0	0,31	210	223	6,2	0,28	-169	-173	2,6	0,24	22,2%
3 ŽVOTINJSKOG PREHRAMBENE	29	29	-0,3	0,00	48	32	-33,3	-0,35	-19	-3	-83,7	-0,86	90,3%
4 PRERAĐEVINE PROIZVODI	74	77	3,8	0,10	334	375	12,2	0,89	-260	-298	14,7	2,07	20,8%
5 MINERALNOG PROIZVODI HEMISKE	30,5	278	-8,9	-0,98	629	538	-14,5	-1,97	-324	-260	-19,7	-3,46	51,0%
6 INDUSTRIJE ILI PLASTIČNE MASE	223	195	-12,5	-1,00	410	437	6,6	0,59	-187	-242	29,3	2,97	44,7%
7 GUMA I KAUKČUK	89	124	39,4	1,27	288	295	2,4	0,15	-199	-171	-14,1	-1,52	42,1%
8 KOŽA I KRZNO	50	33	-34,6	-0,62	115	84	-27,0	-0,67	-65	-51	-21,1	-0,74	38,9%
9 DRYO I PROIZVODI OD DRVETA	168	155	-7,7	-0,47	68	67	-1,5	-0,02	100	88	-12,0	0,68	231,3%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJHOVI TEKSTIL I TEKSTILNI	70	72	3,1	0,08	103	105	1,9	0,04	-33	-33	-0,6	-0,01	68,8%
11 PROIZVODI OD UCA, SESIRI, KAPE I	152	150	-1,1	-0,06	297	280	-5,7	-0,37	-145	-130	-10,6	-0,83	53,7%
12 SLIČNI PROIZVODI PROIZVODI OD	199	169	-15,0	-1,08	93	93	0,4	0,01	106	76	-28,5	1,64	181,2%
13 KAMENA, GIPSA, BISERI, PLEMENITI	18	28	57,8	0,38	76	79	3,9	0,07	-58	-51	-12,8	-0,40	35,9%
14 METALI I NJHOVI BAZNI METALI I	3	10	240,0	0,26	4	10	169,4	0,13	-1	-1	-183,3	-0,08	105,2%
15 PROIZVODI OD BAZNIH MASE, AFARALI,	528	411	-22,2	-4,24	509	466	-8,4	-0,93	19	-55	-391,6	4,03	88,1%
16 MEHANIČKI I TRANSPORTNA	335	393	17,4	2,11	598	579	-3,2	-0,41	-263	-186	-29,4	-4,20	67,9%
17 SREDSTVA I NJHOVI SAUOI, MJEKNI,	91	87	-4,8	-0,16	314	310	-1,3	-0,09	-223	-223	0,2	0,02	27,9%
18 MUŽIČKI I ORUŽJE I MUNICIJA,	8	7	-12,0	-0,04	63	70	11,7	0,16	-55	-63	15,4	0,46	10,0%
19 NJHOVI DIJELOVI I	44	43	-2,0	-0,03	2	3	93,8	0,03	42	40	-5,7	0,13	1390,3%
20 RAZNI PROIZVODI	321	272	-15,0	-1,74	108	105	-2,8	-0,07	213	167	-21,3	2,45	259,4%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strana direktna ulaganja

U vrijeme pisanja Informacije nisu bili dostupni novi podaci o stranim direktnim ulaganjima u K1 2020. godine.

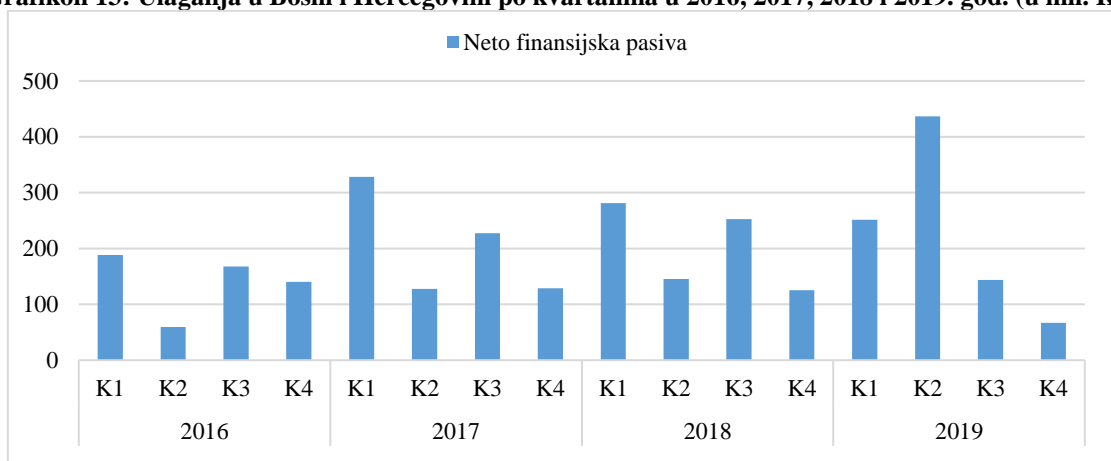
Prema podacima objavljenim od strane CBBiH¹⁷ ukupna strana ulaganja (u daljem tekstu SDU) u 2019. godine su iznosila 898,6 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 11,6% g/g. Reinvestirane zarade¹⁸ su u 2019. godini su iznosile 479,7 mil. KM i veće su za 25,3% g/g. Učestvovala su neto finansijskoj pasivi više od pola, tačnije 53,4%.

Tabela 11: SDU po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	436,6	143,6	66,7	898,6

Izvor: CBBiH

Grafikon 13: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Dana 28.02.2020. godine kreditna agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B pozitivni izgledi“. U prethodnoj ocjeni (mart 2019. godine) ova kreditna agencija je unaprijedila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting sa „B stabilni izgledi“ na „B pozitivni izgledi“. Trenutno važeća ocjena „B3 stabilni izgledi“, od strane Moody's Investors Service se nije mijenjala tj. u septembru 2019. godine je samo potvrđena već ranije ustanovljena ocjena od strane ove agencije.

¹⁷CBBH - BOP6_Q 2015-Q4 2019.

¹⁸ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.